

Cvičení 5

HODNOCENÍ KARTOGRAFICKÝCH DĚL

Cíle a způsoby hodnocení

- Zjištění **vlastností, kvality a vhodnosti** mapového díla pro **konkrétní účel**
- S ohledem na cílovou skupinu musíme volit
 - způsob hodnocení
 - kladení důrazu na odlišné části mapy
 - používání jazyka a odborných termínů
- Způsoby a cíle hodnocení se mezi kartografickou a nekartografickou odbornou veřejností odlišují

Příklady hodnocení map

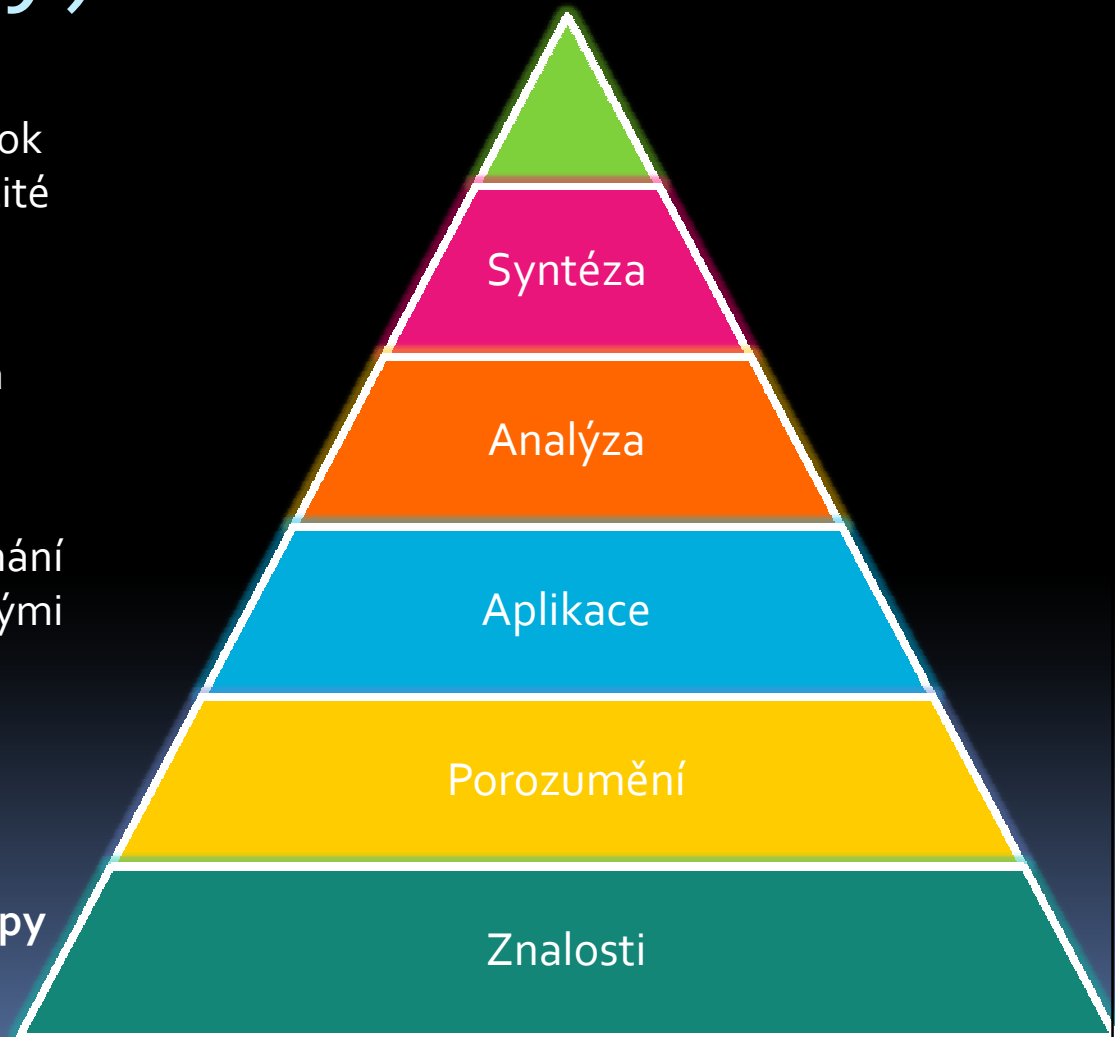
- S hodnocením mapových děl se můžeme setkat především v odborných časopisech (Zeměměřič, Geodetický a kartografický obzor, Kartografické listy, Geoinformace, GeoInfo...)
- Hodnocení elektronických map obsahují časopisy a jiné publikace z oblasti informatiky (CHIP, Softwarové noviny, Computer World...)
- S recenzemi turistických map se můžeme setkat v časopisech pro turistiku a outdoorové sporty
- Recenze map určených pro vzdělávání (školní atlasy) jsou otiskovány v časopisech určených pro pedagogy
- Hodnocení specializovaných tematických map (geologických, demografických...) je možné najít v příslušných odborných časopisech a sborníků z konferencí

Potřeba hodnocení je nutná:

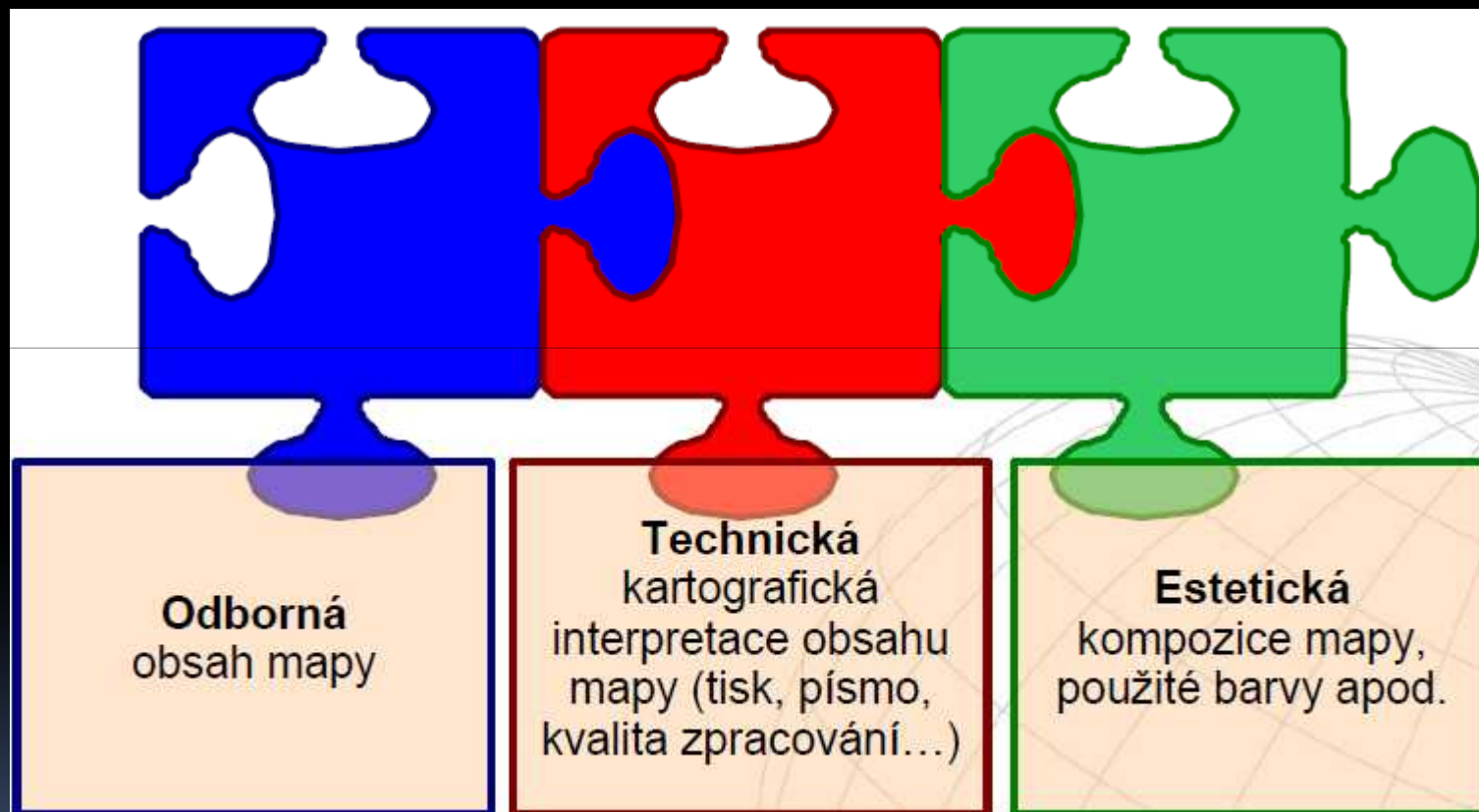
- v procesu tvorby odvozených a tematických map (hodnotí se podklady)
- při řešení praktických úloh na mapách (hodnotí se geografická přesnost s ohledem na měřítko a použité kartografické zobrazení, podrobnost aj.)
- při užívání map pro účely různých vědních oborů (hodnotí se obsahová správnost a úplnost, názornost, aktuálnost, ...)

Mentální postup hodnocení mapy (studium mapy)

- **Znalost** – zjišťování veškerých faktů o mapě (autor, vydavatel, rok vydání, ukončení sběru dat, použité zobrazení, historické souvislosti kartografického díla...)
- **Porozumění** – umění pochopit a vysvětlit veškeré složky mapy
- **Aplikace** – posouzení vhodnosti mapy pro konkrétní účely a srovnání s jinými podobnými kartografickými díly
- **Analýza** – nalezení charakteristických znaků pro hodnocené kartografické dílo
- **Syntéza** – navržení zlepšení mapy a odstranění případných chyb a nedostatků

Tři stránky mapy

Hierarchie ukazatelů

- Před vlastním hodnocením je nutné si stanovit přesnou hierarchii ukazatelů kvality hodnocené mapy
- Někdy může být prioritou
 - geometrická přesnost mapy (používá-li se mapa pro měření),
 - podrobnost (jestliže se mapa používá jako grafický pasport),
 - přehlednost (využíváme-li mapu pro orientaci v terénu) apod.
- Tyto požadavky bývají často protichůdné (generalizace vs. geometrická přesnost)

ROZBOR KARTOGRAFICKÝCH DĚL A ZÁZNAM VÝSLEDKŮ ZHODNOCENÍ

- Výsledky hodnocení je nutné přehledně uspořádat.
- K hodnocení je vhodné připojit i schéma kompozice mapy a ukázkou jejího obsahu zprav. z místa, kde je kresba nejsložitější

Osnova hodnocení mapy

1. Obecné údaje
2. Kompozice mapy
3. Matematické prvky
4. Úplnost a náplň obsahu
5. Obsahová správnost a aktuálnost obsahu
6. Čitelnost mapy
7. Věrnost znázornění reality a geometrická přesnost
8. Kvalita technického provedení kartografické interpretace
9. Estetika mapy
10. Vědecká hodnota

Obecné údaje

- Název
- Téma
- Měřítko
- Formát
- Vydavatel
- Autor
- Místo vydání
- Rok vydání
- Pořadí vydání
- Cena
- Distributor
- ...

Kompozice mapy

- Sestavení mapy
 - Grafické provedení
 - Umístění základních i nadstavbových kompozičních prvků
-

Matematické prvky

- Jedná se o hodnocení konstrukčních základů tematické mapy
- Hodnotí se měřítko, vhodnost volby kartografického zobrazení (především u přehledných map malého měřítko), zkreslení a souřadnicové sítě
- Při hodnocení mapových souborů se ještě bere v úvahu kompozice kladu mapových listů a jejich způsob označování

Úplnost a náplň obsahu

- Uvažuje se především o objem udávaných informací a jejich struktura
- Hodnotí se jednotlivé prvky a posuzuje se vhodnost jejich zastoupení
- U každého prvku zvlášť hodnotíme použitý vyjadřovací prostředek, správnost stupnic, klasifikace do skupin a kategorií
- uvede se existence a úplnost legendy na mapě
- Náplň se posuzuje podle využití - účelu mapy

Obsahová správnost, aktuálnost

- Srovnání s jinými kartografickými díly (většinou jiné mapy většího měřítka, letecké a družicové fotografie, nekartografické zdroje – náčrty, texty, fotografie, terénní průzkum, statistické údaje...)
- Hodnotí se také kartografická generalizace
- Nejčastěji bývá hodnotitelem odborník na danou oblast (geolog, hydrolog apod.).
- Klade se důraz na zobrazení veškerého obsahu k určitému datu
- Tato část je při hodnocení map velice důležitá

Čitelnost

- Čitelnost je důležitá pro využívání mapy
- Hodnotí se
 - symbolika jednotlivých prvků – barva, tvar, rozměry
 - umístění popisu
 - čitelnost popisu
 - hierarchie, strukturovanost a dominantnost nejdůležitějších prvků mapy

Věrnost znázornění reality a geometrická přesnost

- V tomto bodě se hodnotí kartografická generalizace, respektive její přesnost s přihlédnutím k určení mapy –
- používá se opět srovnání s jinými mapovými zdroji s využitím známých souřadnic bodů a souřadnicových sítí
- V praxi se provádí digitalizací dostatečného množství identických bodů na obou mapách, jejich transformací do společné souřadnicové soustavy a určení středních polohových chyb pro jednotlivé prvky
- Je třeba vyloučit systematické chyby (např. srážka papíru),
- chyby z konstrukční přípravy, z kartografické kresby, generalizace a reprodukčního zpracování
- U odvozených map se hodnotí chyby převzaté z map podkladových

Kvalita technického provedení kartografické interpretace

- Posuzuje se technické provedení jednotlivých vyjadřovacích prostředků a to jak jednotlivě, tak ve společném znakovém klíči
- Hodnotí se
 - vzájemná rozlišitelnost znaků
 - jejich názornost
 - vazby mezi jednotlivými znaky
 - celkové barevné řešení
 - polygrafické zpracování
 - vhodnost použitého papíru
 - sazba
 - soutisk

Estetika mapy

- Estetika mapy se obtížně objektivně definuje
 - Dnešní mapy už nejsou uměleckými díly jako mapy historické, klade se spíš důraz na technickou stránku
 - Z velké části estetiku ovlivňuje kompozice mapy a použití nadstavbových mapových prvků, dále kvalita provedení popisu a barevný soulad všech mapových prvků
-

Vědecká hodnota

- Mapové vyjádření musí být v souladu se stavem vědeckého poznání
- Tento požadavek je důležitý zejména u map pro vědecké účely

Závěr

- Shrnutí, výhody pro využití mapy, náměty pro zlepšení
-